

РЕШЕНИЕ

№ 44

гр. Пловдив, 25.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ПЛОВДИВ, XIII СЪСТАВ, в публично заседание на седемнадесети януари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Полина П. Бешкова

при участието на секретаря Ваня Б. Казакова
като разгледа докладваното от Полина П. Бешкова Търговско дело № 20215300900356 по описа за 2021 година

Предявени са обективно и субективно съединени иски с правно основание по чл. 432, ал. 1 от КЗ и чл. 86, ал. 1 от ЗЗД.

Подадена е искова молба от Л. Д. П. с ЕГН *****, Г. В. П. с ЕГН ***** и Д. Г. П. с ЕГН *****, и тримата с адрес: ***, против Застрахователна компания „Лев Инс“ с ЕИК 121130788, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „С.овско шосе“ № 67А.

Ищците твърдят, че при пътнотранспортно произшествие, настъпило на 11.09.2020 г., е загинала В. Г.а П. с ЕГН ***** - дъщеря на първите двама от тях и сестра – на третия. Твърдят, че виновен за произшествието и настъпилата от него смърт е И. В. М. с ЕГН *****. На посочената дата същият, при управление на микробус с марка „Фолксваген“, модел „Крафтер“, с рег. № В ** РН, в разрез с правилата за движение по пътищата, преминал на червен сигнал на светофарната уредба в гр. Варна на ул. „Генерал Колев“ и бул. „Цар Освободител“, вследствие на което блъснал движещия се на зелен сигнал лек автомобил с марка „Пежо“, модел „508“, с рег. № ** НН, управляван от С. П. Д. с ЕГН *****, в който пътувала пострадалата. За произшествието бил съставен констативен протокол за ПТП с пострадали лица № 1449 от 11.09.2020 г. и било образувано досъдебно производство № 342/2020 г. по описа на сектор Пътна полиция при ОД на МВР – Варна.

Вследствие на инцидента пострадалата била хоспитализирана в МБАЛ „Света Анна“ – гр. Варна в периода от 11.09.2020 г. до 25.09.2020 г., където след проведени изследвания била установена съчетана черепно-мозъчна,

гърдна и гръбначно-мозъчна травма, включваща множество увреждания – подробно описани в исковата молба, която наложила извършване на оперативни интервенции: ламинектомия на Тх3, Тх4 и частична на Тх2, двустранна фасетектомия Тх3 – Тх4. С оглед настъпила парализа след изписването ѝ В. била откарана с частна линейка до специално наета квартира, намираща се на партерен етаж. Пострадалата била обслужвана от своята майка и от специално нает човек с опит в медицинското обслужване на болни и неподвижни хора, като заедно с това ѝ било осигурено специално електрическо легло, декубитален дюшек и специален кран за повдигане. На 07.10.2020 г. В. получила гърч, вследствие на което била приета по спешност в УМБАЛ „Света М.а“. Там тя била стабилизирана и лекувана от тежък стомашен кръвоизлив. След изписването ѝ на 16.10.2020 г. била хоспитализирана директно в Хоспис „Надежда“ предвид необходимостта за нея да бъдат полагани специализирани грижи. Последвало влошаване на състоянието ѝ, като до 28.10.2020 г. и от 02.11.2020 г. до настъпването на смъртта ѝ на 23.11.2020 г. пострадалата била настанена отново по спешност в УМБАЛ „Света М.а“. Предвид тежко изразена дихателна недостатъчност болната била настанена в КАИЛ, където била интубирана и поставена на изкуствена белодробна вентилация. Въпреки предприетите действия и започнато комплексно медикаментозно лечение последвал смъртен изход с картина на остра сърдечна и дихателна недостатъчност. Същият бил в причинно – следствена връзка с настъпилото на 11.09.2020 г. ПТП.

По време на болничното лечение, продължило близо два месеца и половина, родителите на В. били неотлъчно до нея. Ищите гледали как дъщеря им бавно гасне, като надеждата им тя да се оправи останала напразна. Загубата на живота ѝ било най – тежкото преживяно от тях събитие. Вследствие на него до настоящия момент те страдали от депресия и посттравматичен стрес, изразяващи се в нарушение на съня, често главоболие, тревожност и асоциалност. Ритъмът им на живот станал изцяло подчинен на скръбта от смъртта на дъщеря им, с която имали изключително силна връзка. Почти през целия си живот В. живеела в бащиния дом. Установените от нея приживе връзки с бащите на децата ѝ били кратковременни и несполучливи, поради което тя предимно споделяла един покрив с родителите си.

След инцидента третият ищец – брат на пострадалата, не успял веднага да я посети, с оглед на скорошно боледуване от негова страна и предвид упражняваната от него учителска професия, свързана с отговорността към множество деца на фона на създалата се по това време епидемична обстановка в страната. Въпреки това Д. осъществявал телефонна връзка със сестра си, като подпомагал и финансово лечението ѝ. Изтъква се, че двамата имали изключително близки отношения - живеели са в едно домакинство, подкрепяли са се в трудни моменти и се разбирали изключително добре. Смъртта на В. причинила непреодолима болка, както за него, така и за първите двама ищци.

Твърди се, че към датата на произшествието за увреждащия автомобил е имало сключена задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите при ответния застраховател. Пред същия била предявена извънсъдебна претенция, вследствие на което била образувана щета № 0000 – 1000 – 03 – 20 – 7617. Към претенцията били приложени съставеният констативен протокол за ПТП, книжа, свързани с историята на заболяването и фактури, доказващи направени разходи за лечението. Въпреки представения необходим набор от документи, застрахователят поискал допълнителни такива, които според изложеното към настоящия момент дори и не съществували. Изтъкнато е, че последните били изискани в разрез с разпоредбата на чл. 106, ал. 5 от КЗ, поради което така мотивираният отговор по същество представлявал своеобразен отказ да се удовлетвори заявената претенция.

Въз основа на изложените обстоятелства е формулиран петитум ответникът да бъде осъден да заплати сумите от по 240 000 лв. – в полза на Л. Д. П. и Г. В. П., и сумата от 70 000 лв. – в полза на Д. Г. П., представляващи обезщетение за неимуществени вреди, настъпили в резултат на смъртта на В. Г.а П.. На основание чл. 429, ал. 3 от КЗ се претендира законна лихва върху всяка от посочените суми, считано от 17.12.2020 г. – датата на предявяване на застрахователната претенция пред застрахователя, до окончателно погасяване на задължението. Наред с това, на основание чл. 497, ал 1, т. 1 от КЗ, се иска присъждане и на законна лихва върху общия размер на дължимото застрахователно обезщетение за всеки от ищите, считано от 13.01.2021 г. – изтичането на срока от 15 работни дни от предявяване на претенцията, до окончателно погасяване на задължението. Претендират се разноси.

В срока по чл. 367, ал. 1 от ГПК е постъпил отговор на исковата молба от ответника. Същият оспорва исковете по основание и размер. Признава съществуването на застрахователното правоотношение по отношение на мотоциклета с рег. № В ** РН към датата на произшествието. Оспорва твърдението, че сблъсъкът е настъпил поради виновно и противоправно поведение на неговия водач И. В. М., както и наличието на причинна връзка между настъпилата смърт и поведението на последния. Оспорва посочения от ищите механизъм на произшествието. Сочи, че вина за причиненото ПТП има водачът на другия автомобил, който се движел с несъобразена с пътните условия скорост при светнат жълт сигнал на светофарната уредба. Възразява, че настъпилата смърт е пряк резултат единствено от поведението на пострадалата, която в нарушение на правилата за движение по пътищата, е пътувала без поставен предпазен колан. Евентуално възразява, че горното поведение на починалата е допринесло за настъпване на вредите и е налице съпричиняване. Твърди, че травмите, търпени от нея, са могли да бъдат преодолені чрез подходящо лечение и грижи. Оспорва обстоятелството от ищите да са търпени неимуществени вреди. Релевира възражение за прекомерност на претендираното за всеки от тях обезщетение с оглед икономическата обстановка в страната. Оспорва между починалата и ищеца

Д. Г. П. да е съществувала трайна и дълбока емоционална връзка, която да е била изключителна на фона на обичайните семейни отношения. В тази връзка изтъква, че пострадалата била семейна с два брака зад гърба си, от които имала две деца, т.е. била отделена от семейството на родителите си и изградила собствено семейство. Предвид това, счита, че връзката помежду им не се отличавала с такава специалност в отношенията, каквато била визирана в ТР № 1/21.06.2018 г. по т.д. № 1/2016 г. на ОСНГТК на ВКС, очертаващо кръга на легитимираните да получат обезщетение за неимуществени вреди от смъртта на техни близки лица. В случай, че искът по отношение на този ищец бъде приет за основателен, евентуално счита, че по отношение на определения за него размер на обезщетение следва да се приложи разпоредбата на § 96, ал. 1 от ПЗР на ЗИДКЗ (обн. ДВ, бр. 101/18 г.). С оглед на тези съображения счита предявените искове за изцяло, евентуално частични неоснователни, поради което моли да бъдат отхвърлени. Претендира разноски.

В допълнителна искова молба ищците оспорват изцяло възраженията на ответника като неоснователни и противоречащи на действителната фактическа обстановка. Последната била ясно очертана от приложените към исковата молба доказателства и по – специално от представения констативен протокол за ПТП, ползващ се с материална доказателствена сила за отразените в него факти, както и от представената документация, доказваща продължителното лечение на пострадалата. Изтъкнато е, че за установяване на наличието на причинно – следствена връзка на настъпилия смъртен резултат с процесното ПТП били приложени специална съдебномедицинска консултация с проф. ** началник на клиника по съдебна медицина при УМБАЛ „Света М.а“ АД - Варна, както и СМЕ по ДП № 342/2020 г. по описа на Сектор „РТП“ на ОД на МВР – Варна. Ищците поддържат, че била налице трайна и дълбока емоционална връзка между тях и пострадалата. По отношение на възражението за липса на критерия „изключителност“ в отношенията между Д. и В., е заявено, че последната е имала специална роля в живота му – тя била за него като втора майка, имала основополагаща роля във възпитанието и отглеждането му с оглед на по – голямата ѝ възраст, помагала му в училище и университета, както и след като той става семеен – в отглеждането на сина му.

С определение от 06.01.2022 г. като трето лице – помагач на страната на ответника по делото е конституирано ЗД „Бул Инс“ АД, застраховало гражданската отговорност на другия, участващ в произшествието автомобил, с оглед евентуалното право на регрес на ответника в случай на установено съпричиняване на вредоносния резултат от двамата водачи. В отговор за исковата молба и допълнителната такава оспорва исковите, като поддържа изцяло доводите, заявени от ответника.

От последния, в срока по чл. 373, ал. 1 от ГПК, не е постъпил отговор на депозираната от ищеца допълнителна искова молба.

Съдът, като прецени събраните в хода на делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, прие следното:

Съгласно чл. 498, ал.3 КЗ вр. чл. 496 КЗ вр. чл. 380 КЗ допълнителна специална предпоставка за допустимост на прекия иск на пострадалия срещу дружеството, застраховало ГО на виновния водач на МПС, е изтичането на тримесечен рекламационен срок от сезиране на застрахователя по реда на чл. 380 КЗ за доброволно уреждане на отношенията между пострадалия и застрахователя по повод плащане на застрахователно обезщетение.

Съгласно чл. 498, ал.3 КЗ увреденото лице може да предяви претенцията си за плащане пред съда само ако застрахователят не е платил в срока по чл. 496 КЗ, откаже да плати обезщетение или ако увреденото лице не е съгласно с размера на определеното или изплатеното обезщетение.

В конкретния случай няма спор, че застрахователят е бил своевременно сезиран, но без удовлетворителен за ищците резултат. При това положение процедурата за доброволно уреждане на спора е приключила, което прави прекият иск по чл. 432 КЗ допустим.

Доказателствената тежест в процеса е разпределена по следния начин:

Ищците следва да докажат при условията на пълно и главно доказване настъпването на вреди от соченото в исковата молба естество, които са в пряка причинно – следствена връзка с описаното в исковата молба застрахователно събитие. Следва да докажат, че последното е настъпило по описания от тях механизъм и е резултат от виновно и противоправно поведение на водача на застрахованото при ответника превозно средство. Наред с това, следва да докажат, че ответникът е изпаднал в забава, както и исковите си по размер. В тежест на ищеца Д. Г. П., доколкото същият попада в т.нар. „разширен кръг“ на увредените лица, е да установи, че е съществувала трайна и дълбока емоционална връзка между него и починалата, в резултат на което същият търпи продължително болки и страдания, които е справедливо да бъдат обезщетени.

Няма спор между страните, че към датата на сочения от ищците инцидент е съществувало застрахователно правоотношение с ответното дружество по договор за застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите по отношение на посочения в исковата молба автомобил. Други права и обстоятелства, които се признават изрично, не са налице.

В хода производството е постановена Присъда № 70 от 07.12.2022 г. по НОХД № 543/2022 г. по описа на Окръжен съд Варна, влязла в сила, с която подсъдимият И. В. М. с ЕГН ***** е признат за виновен в това, че на 11.09.2020 г. в гр.Варна, движейки се по бул.Ген.Колев в посока към и на кръстовището с бул. Цар Освободител, при управление на МПС-автобус Фолксваген Крафтер с рег.№ В ** РН, нарушил чл.20, ал.2 от ЗДвП и чл.31, ал.7, т.1 от ППЗДвП, като при избиране на скоростта на движението си не се е съобразил със състоянието на превозното средство, с конкретните условия на видимост и навлязъл при червен забранителен сигнал на светофарната уредба,

в условията на независимо съпричиняване със С. П. Д. като водач на л.а. Пежо 508 с рег. № ** НН по непредпазливост причинил смъртта на В. Г.а П., настъпила на 23.11.2020 г., както и подсъдимият С. П. Д. с ЕГН ***** е признат за виновен в това, че на същата дата и същото място, движейки се по бул.Цар Освободител в посока към и на кръстовището с бул.Ген.Колев, при управление на л.а. Пежо 508 с рег.№ ** НН, нарушил чл.20, ал.2 от ЗДвП и чл.37, ал.7, т.4 от ППЗДвП, като при жълт забранителен сигнал на светофарната уредба, в условията на независимо съпричиняване с И. В. М. с ЕГН ***** като водач на автобус Фолксваген Крафтер с рег.№ В ** РН по непредпазливост причинил смъртта на В. Г.а П., настъпила на 23.11.2020 г.

Съгласно чл. 300 от ГПК влязлата в сила присъда на наказателния съд е задължителна за гражданския, който разглежда гражданските последици от деянието, относно това дали е извършено деянието, неговата противоправност, както и виновността на дееца. Т.е. относно фактите, които са съставомерни по Наказателния кодекс, съществува забрана да бъдат установявани от граждански съд. Такива съставомерни факти в случая, които не могат да бъдат пререшавани от настоящия съд, са и тези за причинената смърт на пострадалото лице в резултат на настъпилото ПТП, именно заради което деецът е наказан за причинена смърт по непредпазливост. Тези факти са елемент от състава на престъплението и без наличието им извършителят нямаше да бъде наказан за точно това престъпление.

Следователно и предвид правилото на чл.300 ГПК по делото е установено противоправното поведение и на двамата участници в ПТП, тяхната вина и причинно-следствената връзка на смъртта на пострадалата В. П. като съставомерна последица от деянието.

Не се спори между страните и относно вида и характера на причинените на П. телесни увреждания, а именно: съчетана черепно-мозъчна травма, гръдна травма и гръбначно-мозъчна травма, от които по – късно на 23.11.2020 г. е починала въпреки проведената в пълен обем кардиопулмонална ресусцитация /КПР, възстановяване на сърдечната и дихателна дейност/. Причинната връзка между настъпилата смърт и инцидента е категорично установена и от задължителната сила на присъдата.

Не се оспорва също, че първите двама ищци са родители на починалата, а третият – неин брат.

Категорично при това положение първите двама притежават материално правна легитимация по делото.

Спорна обаче е активната материалноправна легитимация на третия ищец като брат на починалата да получи обезщетение за болките и страданията от смъртта му.

С ТР 1/2016 на ОСНГТК на ВКС се прие, че материално легитимирани да получат обезщетение за неимуществени вреди от причинена смърт на техен близък са лицата, посочени в Постановление № 4 от 25.V.1961 г. и Постановление № 5 от 24.XI.1969 г. на Пленума на Върховния съд, **и по**

изключение всяко друго лице, което е създадо **трайна и дълбока емоционална връзка** с починалия и търпи от неговата смърт продължителни болки и страдания, които в конкретния случай е справедливо да бъдат обезщетени. Обезщетение се присъжда при доказани **особено близка връзка** с починалия и действително претърпени от смъртта му вреди. Обяви се за изгубило сила Постановление № 2 от 30.XI.1984 г. на Пленума на Върховния съд, което приемаше, че кръгът на лицата, имащи право на обезщетение за неимуществени вреди в случай на смърт, е посочен изчерпателно в Постановления № 4/61 г. и № 5/69 г. и няма основания за разширението му, включително по отношение на други възходящи и низходящи на починалия и на неговите братя и сестри.

За да се разбере правилно идеята на ТР, е необходимо да се обсъдят и мотивите му. С тях се разясни, че най-близките на починалия (по смисъла на двете постановления) се ползват с право на обезщетение, тъй като поради естеството на съществуващата житейска връзка е логично да се предполага, че те търпят пряко, непосредствено и за продължителен период от време значителни по степен морални болки и страдания от загубата му. Правото на най-близките да получат обезщетение не е абсолютно и не може да бъде реализирано, ако претендиращият обезщетение не докаже, че действително е претърпял неимуществени вреди, които е справедливо да бъдат обезщетени съгласно чл.52 ЗЗД. От гледна точка на чл.52 ЗЗД обаче е справедливо и други лица, извън най-близкия семеен и родствен кръг, да могат да получат обезщетение за неимуществени вреди, ако са създали с починалия **постоянна, трайна и дълбока емоционална връзка**, заради съдържанието на която търпят морални болки и страдания от смъртта му, **сравними по интензитет и продължителност с болките и страданията на най-близките**. Отричането на правото на обезщетение при реално проявени и доказани неимуществени вреди от загубата на близък човек противоречи на принципа за справедливост по чл.52 ЗЗД и на гарантираното с чл.6, ал.2 от Конституцията на Република България и с чл.20 и чл.47 от Хартата за основните права в Европейския съюз равенство на всеки пред закона. Възможността за обезщетяване на други лица, извън изброените в Постановление № 4/61 г. и Постановление на 5/69 г., следва да се допусне **като изключение** - само за случаите, когато **житейски обстоятелства и ситуации** са станали причина между починалия и лицето да се породи **особена близост, оправдаваща получаването на обезщетение за действително претърпени неимуществени вреди (наред с най-близките на починалия или вместо тях - ако те не докажат, че са претърпели вреди от неговата смърт)**. Особено близка привързаност може да съществува между починалия и негови братя и сестри, баби/дядовци и внуци. *В традиционните за българското общество семейни отношения братята и сестрите, съответно бабите/дядовците и внуците, са част от най-близкия родствен и семеен кръг. Връзките помежду им се характеризират с взаимна обич, морална подкрепа, духовна и емоционална близост. Когато поради конкретни житейски обстоятелства привързаността е станала толкова*

силна, че смъртта на единия от родствениците е причинила на другия морални болки и страдания, **надхвърлящи по интензитет и времетраене нормално присъщите за съответната родствена връзка**, справедливо е да се признае право на обезщетение за неимуществени вреди и на преживелия родственик. В тези случаи за получаването на обезщетение няма да е достатъчна само формалната връзка на родство, а ще е необходимо вследствие смъртта на близкия човек преживелият родственик да е понесъл морални болки и страдания, които **в достатъчна степен обосновават основание да се направи изключение** от разрешението, залегнало в постановления № 4/61 г. и № 5/69г. на Пленума на ВС - че в случай на смърт право на обезщетение имат само най-близките на починалия. Наличието на особено близка житейска връзка, даваща основание за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди от смърт, следва да се преценява от съда във всеки отделен случай въз основа на фактите и доказателствата по делото. Обезщетение следва да се присъди само тогава, когато от доказателствата може да се направи **несъмнен извод**, че лицето, което претендира обезщетение, е провело пълно и главно доказване за съществуването на **трайна и дълбока емоционална връзка с починалия и за настъпили в резултат на неговата смърт сериозни (като интензитет и продължителност) морални болки и страдания**. Връзка с посоченото съдържание предполага **оправдани очаквания за взаимна грижа и помощ, за емоционална подкрепа и доверие**, и нейното отсъствие изключва проявлението на неимуществени вреди, подлежащи на обезщетяване съобразно принципа за справедливост по чл.52 ЗЗД.

Действително с това ТР се изостави досегашната практика на ограничаване на кръга на лицата с право на обезщетение за неимуществени вреди. С него обаче не се дава неограничена възможност за присъждане на обезщетения за неимуществени вреди винаги и на всички близки на починалия, които страдат от смъртта. Смисълът на ТР е изрично поставеното в него изискване за изключение, породило връзка, трайна и дълбоко емоционална, *отличаваща се от обичайните*. Това изключение налага тези случаи - за разлика от обичайните житейски ситуации, ищецът да е най – близкия или сред най – близките на починалия, а не съпругата, низходящите или възходящите му. Такова изключение напр. ще е налице, ако починалият е нямал друго семейство освен ищеца /или обратно/ и заедно, споделяйки едно домакинство, са изградили отношения, *заместващи тези между най – близките* – съпруг, низходящи, възходящи. Т.е., дори ищецът да не е сред най – тесния родствен кръг съобразно цитираните постановления, следва да се установи, че на практика е бил най – близкият на починалия, поради което и е справедливо да бъде обезщетен вместо или заедно с тях. Възможно е напр. поради определени житейски обстоятелства брат и сестра да са изградили отношения, сходни на тези между най – близки кръвни роднини, /останали без родители, споделяли трайно общо домакинство, при взаимна помощ и грижа/, което обаче не бива да ги лишава от правото на обезщетение, само защото са

такива по сребрена линия. Или племенник, за когото също поради стечение на обстоятелствата, леля/чичо са поели заместваща родителска грижа.

В този смисъл вече е формирана практика на ВКС, която ще бъде предмет на коментар именно за установяване на действителния смисъл на новите постановки.

Така с Решение № 372/14.01.2019г, по т.д. № 1199/2015г, на ВКС, ТК, II отд., е присъдено обезщетение на брат от смъртта на сестра му, настъпила преди приемане на коментираното ТР. В разглеждания казус по делото е установено, че сестрата на ищеца е била на 12 - 13 години, когато родителите им заминали за чужбина и оттогава ищецът поел изцяло грижите за нея, поради което двамата били много близки. Поради отсъствието на родителите им от България ищецът трябвало да понесе изцяло първоначалната тежест от случилото се, вкл. разпознаване на починалата при доста неприятни обстоятелства. Установено е също, че ищецът нямал собствено семейство, поради което трудно би преодолял загубата на сестра си. Въз основа на тези факти е направен извод, че поради конкретна житейска ситуация - ангажираност на родителите с работа в чужбина, между ищеца и сестра му е създадена особено близка връзка, която е надхвърляла обичайната за този вид родствени отношения и дори е наподобявала по съдържание връзката родител - дете.

С решение № 310/06.02.2019г по т.д. № 2429/2017г е присъдено обезщетение на братя и сестра, за които е прието, че са били **единствени наследници по закон на починалото при ПТП лице, което не е имало други по – близки роднини и собствено семейство**. Подпомагал е финансово ищите и техните семейства, като до смъртта си живеел в едно домакинство с единия от братята си, а с другия и сестра му също бил изградил особено близка връзка предвид конкретните житейските обстоятелства: ищите били единствените близки на починалия, който нямал свое семейство, и между него и братята и сестра му са поддържани постоянни отношения на взаимна обич, материална и морална подкрепа и емоционална близост, сочещи на силна привързаност, надхвърляща по интензитет и времетраене нормално присъщите за родствената връзка брат – сестра болки и страдания.

С решение № 20 от 30.06.2020г по т.д. № 376/2018, ВКС, I т.о. е присъдено обезщетение на внучка при установена изключителност на случая - развод на родителите ѝ в детска възраст и алкохолна зависимост на майката, поради което фактически е била отгледана от загиналите баба и дядо, които са имали пряка родителска функция в живота ѝ и др. съдебни актове, в които са коментирани особени обстоятелства, извън рамките на обичайните.

С решение № 17 от 16.03.2021г по т.д. № 291/20 на ВКС, II т.о., обжалваното въззивно решение е допуснато до касация по преценения като значим за изхода на делото правен въпрос дали традиционните за българското общество семейни отношения между баба/дядо и внуци с присъщите им взаимопомощ при отглеждане на внуците, особено близка привързаност, взаимна

обич и подкрепа, духовна и емоционална близост и обитаване на общо жилище покриват изведените в т.1 от Тълкувателно решение № 1/2016 от 21.06.2018 г. по тълк. д. № 1/2016 г. на ОСНГТК на ВКС критерии за изключителност като предпоставка за признаване правото на внуците да получат обезщетение за неимуществени вреди от причинената при деликт смърт на бабата/дядото. С него е прието, че идеята на тълкувателното решение е да се признае **по изключение** активна легитимация на други лица, извън най-близките (по смисъла на двете постановления на Пленума на ВС от 1961 г. и 1969 г.), в частност на бабите/дядовците и внуците, за получаване на обезщетение за неимуществени вреди, **когато поради конкретни житейски ситуации и обстоятелства те са създали с починалия особено близка духовна и емоционална връзка, отличаваща се по съдържание от традиционно съществуващите връзки между баби/дядовци и внуци, и интензитетът и продължителността на търпените от тях болки и страдания по повод загубата на близкия човек надвишават тези, които е нормално да се понасят в случай на смърт на баба/дядо и внук. Житейските ситуации и обстоятелства, придаващи на определена родствена връзка характеристиката на изключителна, не могат да бъдат изброени изчерпателно, но като примерни ситуации за възникване на такава връзка могат да се посочат продължителното отглеждане и възпитание на внук от баба/дядо по причина на заболяване, смърт, дезинтересирание от детето или работа на родителя/родителите в чужбина (решение № 92/17.11.2020 т. по т. д. № 1275/2019 г. на ВКС, II т. о.), трайно полагане на грижи за бабата/дядото от внука, вместо от неговите родители. Независимо от спецификата на отношенията, присъждането на обезщетение в полза на бабата/дядото и внука е обусловено от провеждането на пълно и главно доказване на критериите, възприети в тълкувателното решение по тълк. д. № 1/2016 г. на ОСНГТК на ВКС - наличие на особено близка духовна и емоционална връзка с починалия, обосноваваща основание да се направи изключение от правилото за определяне кръга на правоимащите съобразно постановления № 4/1961 г. и № 5/1969 г. на Пленума на ВС, и проявление на неимуществени вреди в правната сфера на претендиращия обезщетение, **чийто интензитет и продължителност надхвърлят нормално присъщите за отношенията между баби/дядовци и внуци морални болки и страдания.****

Несъмнено цитираната практика е относима и към братята и сестрите като членове на разширения семеен кръг.

Към настоящия процесуален момент са постановени и много други решения в горния смисъл.

В разглеждания случай нито се твърдят, нито се установяват сходни на коментираните особени житейски обстоятелства, като всичко изложено покрива съдържанието на *традиционните за българското общество семейни отношения между братя и сестри.*

Изключителност на отношенията не се установява и от свидетелските показания, които са в посока на изградена между брат и сестра топла и хармонична връзка на разбирателство и взаимопомощ. От тях не се установява помежду им да е била изградена такава особена връзка, която

поради **определени житейски обстоятелства** да се различава от нормалната и да обосновава **изключителност** на отношенията, водеща до неимуществени вреди, надхвърлящи обичайните при добри, хармонични, социално – активни отношения в бита, без конфликти и при взаимна грижа, помощ и изградена емоционална близост и съответно оправдаваща присъждането на обезщетение вместо или наред с най – близките на пострадалия. Дори да не се подлагат под съмнение болките и страданията на третия ищец, продължаващата тъга от непрежалимата загуба на сестра му, то те категорично не са от вида на тези, които подлежат на репарирание по изключение, т.е., че са били създадени отношения между брат и сестра *извън присъщите и обичайни такива, формирани с оглед на различни от обичайните житейски обстоятелства.*

Поради това претенцията на третия ищец е неоснователна и ще се отхвърли.

Спорни по отношение на първите двама ищци са само въпросите относно наличието на съпричиняващо поведение от страна на пострадалата, както и размера на търпените от тях неимуществени вреди.

За да се разграничат въпросите, обхванати от задължителната сила на мотивите на присъдата и неподлежащи на преразглеждане от гражданския съд и тези, свързани с възражението на ответника за съпричиняване, е необходимо да се посочи следното: Въпросът дали е съпричиняване на вредоносния резултат, подлежи на изследване и преценка от гражданския съд независимо от приетото в наказателното производство, тъй като поведението на пострадалия не е предмет на присъдата, освен ако съпричиняването не представлява елемент от състава на престъплението и не е било предмет на изследване в наказателното производство по конкретното дело. Но изводът за наличие на съпричиняване съдът следва да основе на *приноса на пострадалия и неговото поведение*, а не на поведението на други участници в произшествието. Действително, ако увреждането е причинено от неколцина, както е установено и в разглеждания казус, те отговорят солидарно /чл. 53 ЗЗД/, но в този случай и съобразно субективните предели на настоящия процес, ответникът би имал единствено регресни права спрямо съпричинителя, но това няма да го освободи от отговорността му спрямо ищите, за която е от значение единствено личния принос на увредения.

Релевантен за съпричиняването и за прилагането на чл. 51, ал.2 ЗЗД е само онзи конкретно установен принос на пострадалия, без който не би се стигнало /наред с неправомерното поведение на деликвента/ до увреждането като неблагоприятен резултат.

В тази връзка по делото е изслушано заключение на КСМАТЕ, което съдът възприема като обективно и професионално изготвено, а и неоспорено от страните по надлежния процесуален ред – чрез искане за назначаване на повторна експертиза.

От него се установяват следните факти от значение за изхода на спора:

Пътническият микробус, в който е пътувала пострадалата, е фабрично

оборудван с триточкови обезопасителни колани, като с такъв е снабдено всяко място в автомобила. Уврежданията си П. е получила от удар или притискане със или върху твърд тъп предмет най-вероятно при преобръщането на дясната страна на автобуса и падането от седалката и удар в горната част на гърба в интериорни части на купето. Не са установени от експертизата характерни и специфички травматични увреждания, които да са оставени от действието на предпазния колан. Предвид механизма на ПТП, ако пострадалата е била с правилно поставен предпазен колан, то биха останали по кожата на тялото характерни и специфични травматични увреждания от него. Ако П. е била с поставен колан, то тя би останала на седалката на автобуса и не би се ударила в интериорни части на купето, както и ако се беше ударила някъде, то силата би била значително по-слаба. Ако е била с правилно поставен предпазен колан, то тежките травматични увреждания като счупените прешлени и контузията на мозъка не биха се получили, но би получила други по-леки травматични увреждания. Именно тежките обаче са довели до настъпилата смърт, като допълнителни разяснения по тези въпроси експертите предоставят и при устния им доклад в о.с.з., като съвкупният извод от експертната преценка е, че поведението на пострадалата, изразяващо се в нарушение на правилото на чл.137а от ЗДвП- да пътува с поставен предпазен колан, е допринесло за тежките увреждания на гръбначните прешлени, довели до обездвижването ѝ, а от там и до леталния изход.

По принцип намаляването на обезщетението за вреди е допустимо само при наличието на категорични доказателства, че вредите не биха настъпили, респ. не биха настъпили в съответния обем и тежест, ако по време на произшествието пострадалият е ползвал предпазен колан. Т.е. предпоставките за отчитане на съпричиняването и неговия размер са безспорно установена причинно-следствена връзка между поведението на увредения и вредите, заедно с преценка кои от тях не биха настъпили или биха имали по-малък обем /брой, интензитет/, при липса на личен принос. В случая всички тези обстоятелства са отчетени при категорично формиран извод, че смъртта е настъпила именно от тежките увреждания на гръбначните прешлени, които на свой ред биха били предотвратени при ползване на правилно поставен предпазен колан.

При определяне степента на съпричиняването на съпоставка подлежи тежестта на конкретното нарушение на деликвента и това на увредения, за да бъде установен действителният обем, в който всеки един от тях е допринесъл за настъпване на процесното пътно произшествие. Сравнението на конкретното поведение на участниците в движението с оглед правилата, които всеки е длъжен да съблюдава, обосновава специфичната за всеки случай преценка за реалния принос и за разпределянето на отговорността за причиняването на деликта. Съпричиняването е винаги конкретно и във всеки отделен случай се изследва на чие поведение се дължи преимуществено вредоносният резултат, респ. в каква по обем степен са допринесли конкретните нарушения на правилата за движение и безопасност от страна на

участниците в произшествието.

В случая от доказателствата по делото безспорно се установява, че смъртта на лицето е резултат от три фактора: виновното противоправно поведение на двамата водачи, довело до инцидента и непоставянето на предпазен колан от страна на пострадалата, довело до причиняването на несъвместими с живота тежки телесни увреждания. Поради това приносът на пострадалата, съотнесен към приноса на двамата виновни водачи, съдът определя да е 1/3, с колкото ще се намали определеното по справедливост обезщетение.

Съдът определя размера на дължимото за обезвреда обезщетение, като се ръководи от критерия за справедливост, съобразявайки разпоредбата на чл.52 от ЗЗД и като взема предвид, че понятието справедливост не е абстрактно, а е свързано с преценката на конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които следва да се зачетат от съда. Такива обективни критерии при причиняването на смърт са обстоятелствата, при които е настъпил вредоносният резултат, възрастта на увредения, общественото положение, отношенията между пострадалия и близкия, който търси обезщетение за неимуществени вреди. Обезщетението за неимуществени вреди по смисъла на чл.52 ЗЗД възмездява страданията и/или загубата на морална опора и подкрепа, понесени от близките на увредения, вследствие на настъпилата смърт.

Причинените на първите двама ищци душевни болки и страдания от загубата на дъщеря им, се установява по категоричен начин от разпита на свидетеля Н. /брат на ищцата/ и от заключението на СПЕ, което съдът възприема като обективно и професионално изготвено и от което се установява обща емоционална потиснатост и към момента на прегледа. Показанията на свидетеля съдът цени при условията на чл. 172 ГПК, като не намира основание да им откаже вяра, доколкото обективират непосредствени възприятия, които съответстват на доказателствената съвкупност, а не й противоречат.

Следователно налице са доказателства за интензитета и продължителността на негативните емоции, преживени от първите двама ищци, като дори при липса на такива съдът би ги приел за доказани предвид невъзможността да се обективират болките и страданията като част от психичния живот на личността и строго субективните й преживявания, а и чисто житейски се предполагат при безспорно установени добри житейски взаимоотношения, взаимна обич и подкрепа в общо домакинство, доколкото в случая се касае до една от най – тежките безвъзвратни загуби – тази на дете.

Следва да бъде отчетена и спецификата на процесния случай – че пострадалата е починала в по – късен момент, с което обичайните страдания от смърт на най – близък са били съпроводени и от допълнителни душевни болки, свързани с грижата за тежкото й състояние и надеждата животът ѝ да бъде съхранен.

Затова съдът приема, че сумата от по 180 000 лв на всеки от родителите представлява справедливо обезщетение за безспорно доказаните болки и страдания съобразно общоприетите критерии за справедливост и общественоекономическите условия за живот в страната, която сума обаче следва да се намали с 1/3 поради установения принос на пострадалата за причиняването на тези вреди съобразно казаното по - горе. Поради това дължимото им обезщетение е в размер на **120 600 лв**, като над тази сума до пълния размер от по 240 000 лв претенцията ще се отхвърли като неоснователна.

На осн. чл. 493, ал. 1, т. 5 КЗ застрахователят следва да покрие спрямо увреденото лице отговорността на делинквента за дължимата лихва за забава от датата на предявяване на претенцията от увреденото лице, т. е. от 17.12.2020 г., а след изтичане на срока по чл. 496, ал. 1 КЗ и при отказ и липса на плащане на обезщетение от застрахователя, дължи законната лихва върху обезщетението за неимуществени вреди за собствената си забава. Затова акцесорната претенция ще се уважи, считано от 17.12.2020 г, както се и претендира.

На основание чл.78, ал.1 ГПК на страните се дължат разноски по съразмерност, като в случая ишците са били представлявани от пълномощник при условията на чл. 38, ал. 2 ЗА вр. чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА. Ето защо и на основание чл. 38, ал. 2 ЗА ответното дружество следва да бъде осъдено да заплати на адв. Н. Н. Д. с адрес на кантората: г*** адвокатско възнаграждение за предоставеното безплатно процесуално представителство на ишците в размер на 14 298 лв, определено по реда на чл. 7, ал. 2, т. 5 от Наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения съобразно уважения размер на претенцията и актуалната редакция на цитираната разпоредба към настоящия процесуален момент.

На първите двама ишци – съобразно уважения размер на претенцията, се следва сумата от **667 лв** за платени депозити за вещо лице съобразно списък на разноските на л. 579 и доказателствата за действително направен разход в този размер /1 550 лв x 0,43/.

На основание чл.78, ал. 3 ГПК на ответника се дължат разноски съразмерно на отхвърлената част от иска, които възлизат на общ размер от 600 лв –депозит за вещо лице съобразно списък на разноските на л. 634 и доказателствата за действително направен разход в този размер, от които му се дължи сумата от **342 лв** /600 лв x 0,57/.

На основание чл.78, ал.6 ГПК ответникът следва да бъде осъден да заплати в полза на държавата, по бюджета на съдебната власт, по сметка на ПОС, сумата от **9 648 лв** за държавна такса съобразно уважения размер на претенцията.

По аргумент от същия чл.78, ал.6 ГПК останалият размер от дължимата държавна такса съобразно отхвърления размер на претенцията остава за сметка на бюджета на съда.

Мотивиран от изложеното, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Застрахователна компания „Лев Инс“ с ЕИК 121130788 със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „С.овско шосе“ № 67А да заплати на Л. Д. П. с ЕГН ***** и Г. В. П. с ЕГН ***** и двамата с адрес: ***, сумата от по **120 600 лв.** на всеки от тях, представляваща застрахователно обезщетение по застраховка «Гражданска отговорност», за причинените по вина на И. В. М. като водач на микробус с марка „Фолксваген“, модел „Крафтер“, с рег. № В ** РН, неимуществени вреди - болки и страдания, претърпени от ищите от смъртта на дъщеря им В. Г.а П., починала в резултат на пътнотранспортно произшествие /ПТП/, настъпило на 11.09.2020 г в гр. Варна на ул. „Генерал Колев“ и бул. „Цар Освободител“ , за което водачът е наказан с влязла в сила присъда по НОХД № № 543/2022 г. по описа на Окръжен съд Варна, ведно със законната лихва, считано от 17.12.2020 г до окончателното изплащане на сумата, **КАТО ОТХВЪРЛЯ** исковите за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди до пълния предявен размер от по 240 000 лв., както и за присъждане на обезщетение от същото ПТП на третия ищец Д. Г. П. с ЕГН ***** – брат на починалата.

ОСЪЖДА Застрахователна компания „Лев Инс“ с ЕИК 121130788 със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „С.овско шосе“ № 67А да заплати на Л. Д. П. с ЕГН ***** и Г. В. П. с ЕГН ***** и двамата с адрес: *** сумата от общо **667 лв** – разноси по делото по съразмерност.

ОСЪЖДА Застрахователна компания „Лев Инс“ с ЕИК 121130788 със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „С.овско шосе“ № 67А да заплати на адв. Н. Н. Д. с адрес на кантората: г*** адвокатско възнаграждение за предоставеното безплатно процесуално представителство на първите двама ищци в размер на **14 298 лв**, определено по реда на чл. 7, ал. 2, т. 5 от Наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения съобразно уважения размер на претенцията.

ОСЪЖДА Л. Д. П. с ЕГН *****, Г. В. П. с ЕГН ***** и Д. Г. П. с ЕГН *****, и тримата с адрес: *** да заплатят на Застрахователна компания „Лев Инс“ с ЕИК 121130788 със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „С.овско шосе“ № 67А сума в размер на **342 лв.** - разноси по съразмерност.

ОСЪЖДА Застрахователна компания „Лев Инс“ с ЕИК 121130788 със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. „С.овско шосе“ № 67А да заплати в полза на държавата, по бюджета на съдебната власт, по сметка на ПОС, сумата от **9 648 лв** за държавна такса съобразно уважения размер на претенцията.

Решението е постановено при участието на трето лице – помагач на страната на ответника: ЗД „Бул Инс“ АД ЕИК 831830482.

Решението подлежи на въззивно обжалване пред ПАС в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Окръжен съд – Пловдив: _____